

Grozījumi:

MK 19.05.2015. noteikumi Nr.229 / LV, 98 (5416), 21.05.2015. / Stājas spēkā 01.11.2015.

MK 07.06.2016. noteikumi Nr.350 / LV, 111 (5683), 09.06.2016. / Stājas spēkā 10.06.2016.

Ministru kabineta noteikumi Nr.55

Rīgā 2011.gada 18.janvārī (prot. Nr.5 21.§)

Noteikumi par speciālo līdzekļu veidiem un to lietošanas kārtību

(Noteikumu nosaukums MK 19.05.2015. noteikumu Nr.229 redakcijā)

Izdoti saskaņā ar Iekšējās drošības biroja likuma 7. panta otro daļu, likuma "Par policiju" 13.panta ceturto daļu, 19.panta septīto daļu un 19.¹ panta sesto daļu un Robežsardzes likuma 17.panta piekto daļu (Grozīta ar MK 19.05.2015. noteikumiem Nr.229)

1. Noteikumi nosaka speciālo līdzekļu veidus, kurus atļauts lietot Iekšējās drošības biroja amatpersonām, Valsts policijas, Drošības policijas, pašvaldības policijas, ostas policijas darbiniekiem un robežsargiem, kā arī šo līdzekļu lietošanas kārtību.

(Grozīts ar MK 19.05.2015. noteikumiem Nr.229)

2. Ievērojot normatīvos aktus, kas nosaka speciālo līdzekļu lietošanas kritērijus, atļauts lietot šādus speciālos līdzekļus:

- 2.1. sasiešanas līdzekļus;
- 2.2. roku dzelžus;
- 2.3. roku un kāju dzelžus;
- 2.4. stekus;
- 2.5. elektrošoka ierīces;
- 2.6. gāzes baloniņus;
- 2.7. redzi ierobežojošus līdzekļus;
- 2.8. kairinošu vai paralizējošu vielu izsmidzināšanas vai izšaušanas ierīces;

- 2.9. personu kustību ierobežojošus līdzekļus;
- 2.10. transportlīdzekļu piespiedu apstādināšanas līdzekļus;
- 2.11. tādu elementu izšaušanas ierīces, kuri nav paredzēti letālu seku radišanai (piemēram, gāzes, krāsas, gumijas izšaušanas ierīces);
- 2.12. dūmu sveces;
- 2.13. dūmu granātas;
- 2.14. gāzes granātas;
- 2.15. gaismas un trokšņa granātas;
- 2.16. gumijas lādiņu granātas;
- 2.17. psiholoģiskās iedarbības skaņu ierīces;
- 2.18. telpu atvēršanas līdzekļus;
- 2.19. šķēršļu sagraušanas līdzekļus;
- 2.20. pāmēsājamās ūdens izsmidzināšanas ierīces;
- 2.21. improvizētu sprāgstierīču neitralizēšanas līdzekļus;
- 2.22. ūdens lielgabalus;
- 2.23. ar ūdensmetējiem speciāli aprīkotas transportlīdzekļus.
(Grozīts ar MK 07.06.2016. noteikumiem Nr. 350)

2.¹ Iekšējās drošības biroja amatpersonām atļauts lietot šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.4., 2.5., 2.6. un 2.18. apakšpunktā minētos speciālos līdzekļus.

(MK 19.05.2015. noteikumu Nr.229 redakcijā)

3. Valsts policijas darbiniekam atļauts lietot šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.3., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.17., 2.18., 2.19., 2.20., 2.21., 2.22. un 2.23.apakšpunktā minētos speciālos līdzekļus.

4. Drošības policijas darbiniekam atļauts lietot šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.4., 2.5., 2.6., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.17., 2.18., 2.19. un 2.20.apakšpunktā minētos speciālos līdzekļus.

5. Pašvaldības policijas darbiniekam atļauts lietot šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.4., 2.5. un 2.6.apakšpunktā minētos speciālos līdzekļus.

6. Ostas policijas darbiniekam atļauts lietot šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.4., 2.5. un 2.6.apakšpunktā minētos speciālos līdzekļus.

7. Robežsargam atļauts lietot šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.4., 2.5., 2.6., 2.8., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.18., 2.19. un 2.20.apakšpunktā minētos speciālos līdzekļus.

8. Lēmumu par šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.4., 2.5. un 2.6.apakšpunktā minēto speciālo līdzekļu lietošanu iekšējās drošības biroja amatpersona, Valsts policijas, Drošības policijas, pašvaldības policijas, ostas policijas darbinieks vai robežsargs pieņem patstāvīgi.

(Grozīts ar MK 19.05.2015. noteikumiem Nr.229)

9. Lēmumu par šo noteikumu 2.3., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11., 2.12., 2.13., 2.14., 2.15., 2.16., 2.17., 2.18., 2.19., 2.20., 2.21., 2.22. un 2.23.apakšpunktā minēto speciālo līdzekļu lietošanu pieņem iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota amatpersona.

10. Pirms speciālā līdzekļa lietošanas personu mutiski brīdina pat to.

11. Bez brīdinājuma speciālo līdzekli var lietot gadījumos, ja vilcināšanās to lietot rada tiešus draudus personas dzīvībai vai veselībai vai var izraisīt citas smagas sekas, vai ja šāds brīdinājums konkrētajā situācijā nav iespējams.

12. Sasiešanas līdzekļus, roku dzelžus, roku un kāju dzelžus lieto gadījumā, ja nepieciešams sasiet vai saslēgt personas rokas vai kājas vai vienlaikus rokas un kājas.

13. Lietojot sasiešanas līdzekļus, roku dzelžus, roku un kāju dzelžus, pārliecinās, vai persona nespēj atbrīvoties no tiem.

14. Ja personu apsardzes uzraudzībā pārvieto transportlīdzeklī, tās rokas sasien vai saslēdz roku dzelžos priekšpusē, bet, ja persona apsardzes uzraudzībā pārvietojas kājām, tās rokas sasien vai saslēdz roku dzelžos mugurpusē.

15. Personai sasiešanas līdzekļus, roku dzelžus vai roku un kāju dzelžus noņem:

15.1. tiesas sēdes laikā, izņemot gadījumu, ja ir pamatotas aizdomas par iespējamu personas bēgšanu, uzbrukumu vai pretošanos;

15.2. tualetes apmeklēšanas laikā;

15.3. nododot pārvietojamo personu citas apsardzes uzraudzībā, izņemot gadījumus, ja lieto sasiešanas līdzekļus;

15.4. ja ir draudi personas veselībai vai dzīvībai.

(Grozīts ar MK 07.06.2016. noteikumiem Nr. 350)

16. Aizliegts personas rokas un kājas turēt sasietas vai saslēgtas roku dzelžos vai roku un kāju dzelžos ilgāk par divām stundām pēc kārtas.

(MK 07.06.2016. noteikumu Nr. 350 redakcijā)

17. Ja persona apsardzes uzraudzībā pārvietojas kājām un gaisa temperatūra ir zemāka par 0 °C, sasiešanas līdzekļus, roku dzelžus vai roku un kāju dzelžus atļauts lietot ne ilgāk kā:

17.1. vienu stundu, ja gaisa temperatūra nav zemāka par mīnus 10 °C;

17.2. pusstundu, ja gaisa temperatūra ir zemāka par mīnus 10 °C.

(Grozīts ar MK 07.06.2016. noteikumiem Nr. 350)

18. Šo noteikumu 16. punktā, 17.1. un 17.2. apakšpunktā minētajos gadījumos sasiešanas līdzekļus, roku dzelžus vai roku un kāju dzelžus noņem uz laiku no 15 līdz 20 minūtēm.

(MK 07.06.2016. noteikumu Nr. 350 redakcijā)

19. *(Svītrots ar MK 07.06.2016. noteikumiem Nr. 350)*

20. Steku, kas ir nūja ar papildu rokturi vai bez tā, lieto, ja nepieciešams atvairīt personas uzbrukumu vai pārtraukt tās nepakļaušanos likumīgajām prasībām. Aizliegts lietot steku, ja personas nepakļaušanās likumīgajām prasībām izpaužas kā bezdarbība.

21. Aizliegts ar steku sist pa galvu, kaklu, vēderu vai cirkšņiem.

22. Elektrošoka ierīci lieto, ja nepieciešams ar augstsprieguma elektrisko lādiņu īslaicīgi paralizēt personu vai dzīvnieku.

23. Aizliegts raidīt elektrisko lādiņu galvā, cirkšņu vai sirds rajonā.

24. Gāzes baloniņu lieto, ja nepieciešams ar sašķīdinātu gāzi īslaicīgi dezorientēt vai paralizēt personu vai dzīvnieku.

25. Aizliegts lietot gāzes baloniņu atklātas uguns tuvumā.

26. Redzi ierobežojošus līdzekļus, kas ir personas acu formai pielāgoti gaismu necaurīdīga auduma izstrādājumi, lieto, ja nepieciešams dezorientēt personu.

27. Kairinošu vai paralizējošu vielu izsmidzināšanas vai izšaušanas ierīci lieto, ja nepieciešams ar sašķīdinātu gāzi īslaicīgi dezorientēt vai paralizēt personu grupu vai dzīvnieku.

28. Aizliegts lietot kairinošu vai paralizējošu vielu izsmidzināšanas vai izšaušanas ierīci atklātas uguns tuvumā.

29. Personu kustību ierobežojošos līdzekļus lieto, ja nepieciešams ar tīkliem, virvēm, līmējošām vielām vai putām, kuras izšauj no speciālām ierīcēm, apgrūtināt personas, personu grupas vai dzīvnieka kustību un pārvietošanos.

30. Aizliegts raidīt līmējošās vielas un putas personai galvā.

31. Ierīces tādu elementu izšaušanai, kas nav paredzētas letālu seku radīšanai, lieto gadījumos, ja ar pirotehnisko vai pneimatisko lādiņu, kas sprāgstot raida traumējošus vai krāsu saturošus elementus, nepieciešams īslaicīgi dezorientēt vai iezīmēt personu vai personu grupu.

32. Aizliegts lietot tādu elementu izšaušanas ierīces, kuri nav paredzēti letālu seku radīšanai, vietās, kur atrodas ugunsdrošu, sprādzienbīstamu, indīgu vai citu paaugstinātas bīstamības vielu ražotne vai glabātava, kā arī mērķēt personai galvā vai cirkšņu rajonā.

33. Transportlīdzekļa piespiedu apstādināšanas līdzekļus lieto, nodarot tā riepām mehāniskus bojājumus, ja nepieciešams apturēt transportlīdzekli.

34. Aizliegts lietot transportlīdzekļu piespiedu apstādināšanas līdzekļus:

34.1. ar motoru darbināma divriteņa vai trīsriteņa, kā arī kvadricikla apstādināšanai;

34.2. ceļu posmos ar ierobežotu redzamību, kas ir mazāka par 100 m vienā virzienā, ceļu kāpumos vai kritumos, uz dzelzceļa pārbrauktuvēm, tuneļos, uz tiltiem, estakādēm, ceļu pārvadiem, kā arī vietās, kur šo speciālo līdzekļu lietošana var apdraudēt likumpārkāpumā neiesaistītas personas, izraisot ceļu satiksmes negadījumu.

35. Dūmu sveces lieto, ja nepieciešams dezorientēt personu vai personu grupu vai piespiest to atstāt konkrētu teritoriju.

36. Dūmu granātas, gāzes granātas, gaismas un trokšņa granātas, kā arī gumijas lādiņu granātas lieto gadījumā, ja dūmi, kairinošās vai paralizējošās vielas, gaismas un trokšņa efekts vai raidītie gumijas elementi, kas rodas, tām sprāgstot, īslaicīgi dezorientē, psiholoģiski ietekmē vai īslaicīgi paralizē personu vai personu grupu.

37. Psiholoģiskās iedarbības un skaņu ierīces lieto, ja nepieciešams ar ultraskaņu vai liela trokšņa efektu īslaicīgi dezorientēt vai psiholoģiski ietekmēt personu vai personu grupu.

38. Telpu atvēršanas līdzekļus lieto, ja nepieciešams iekļūt slēgtās teritorijās, ēkās vai telpās.

39. Šķēršļu sagraušanas līdzekļi ir transportlīdzekļi vai ierīces, kuru tehniskā konstrukcija paredzēta dažādu šķēršļu sagraušanai.

40. Pārnēsājamās ūdens izsmidzināšanas ierīces lieto, ja nepieciešams novērst personu vai objektu aizdegšanos un veikt dzēšanu sabiedriskās kārtības grupu pārkāpumu vai masu nekārtību laikā.

41. Ūdens lielgabalus vai improvizētu sprāgstierīču neitralizēšanas līdzekļus lieto, ja nepieciešams neitralizēt dažāda rakstura improvizētas sprāgstierīces.

42. Ar ūdensmetēju speciāli aprīkotus transportlīdzekļus lieto, ja nepieciešams ar augsta spiediena ūdens strūklu pārtraukt sabiedriskās kārtības grupu pārkāpumus un masu nekārtības, sagraut šķēršļus vai izveidot tajos ejas.

43. Iekšējās drošības biroja amatpersonas, Valsts policijas, Drošības policijas, pašvaldības policijas, ostas policijas darbinieki un robezsargi speciālos līdzekļus lieto, ievērojot to ražotāja noteiktās speciālā līdzekļa lietošanas prasības.

(Grozīts ar MK 07.06.2016. noteikumiem Nr. 350)

44. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2009.gada 3.marta noteikumus Nr.209 "Noteikumi par speciālo līdzekļu veidiem un kārtību, kādā tos lieto Valsts policija, Drošības policija, pašvaldības policijas darbinieki un robezsargi" (Latvijas Vēstnesis, 2009, 37.nr.).

Ministru prezidents V.Dombrovskis

Iekšlietu ministre L.Mūrniece